

Secția Științe Umanistice și Arte a Academiei de Științe a Moldovei

Raport de activitate științifică și inovațională
pentru anul 2015

Academician-coordonator al Secției,
dr. hab. Victor Țvircun
Secretar științific,
dr. Natalia Procop

Secția Științe Umanistice și Arte a AȘM

Institutul de Istorie

Institutul de Filologie

Institutul Patrimoniului Cultural

Biblioteca Științifică Centrală “Andrei Lupan”

(Institut)

Muzeul Național de Istorie a Moldovei

Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală

Universitatea de Stat din Moldova

Universitatea Pedagogică de Stat “Ion Creangă”

Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice

Universitatea de Stat “Alecu Russo” din Bălți

Universitatea Academiei de Științe a Moldovei

Direcții prioritare de cercetare

Program 16: Cercetări științifice fundamentale cu destinație generală

Subprogram 16.06: Cercetări științifice fundamentale cu destinație generală “Patrimoniul național și dezvoltarea societății”

- Valorificarea științifică a istoriei Moldovei în contextul civilizației europene, a căilor de consolidare și dezvoltare a statului de drept din perspectiva integrării europene;
- Limba română sub aspect structural, funcțional și istoric; literatura română și folclorul din Moldova;
- Geneza, evoluția și valorificarea patrimoniului etno-cultural și artistic al Moldovei;
- Cercetarea culturii tradiționale, colectarea, conservarea, valorificarea și promovarea patrimoniului cultural-istoric al Republicii Moldova.

Subprogram 18.06: Cercetări științifice aplicative cu destinație generală “Patrimoniul național și dezvoltarea societății”

- Cercetarea culturii tradiționale, diversității biologice și paleontologice în scopul completării colecțiilor muzeale, tezurării, conservării, valorificării științifice și promovării patrimoniului cultural și natural al țării.
- Valorificarea științifică și publică a patrimoniului muzeal.

Proiecte internaționale:

- 15.820.16.06.10/It Aspecte politice și comerciale ale Principatelor Române și Regatul Italiei la interferența anului 1860: o comparație a spațiului românesc (Basarabia) și a Italiei de Sud. II
- EAP 699: Salvagardarea patrimoniului imaterial al romilor din Republica Moldova, amenințat de volatilizarea colecțiilor individuale inexplorate. IPC
- Integrarea în schimbul european al resurselor științifice și culturale prin digitizarea patrimoniului științific și cultural al BȘC (Institut) a AȘM. Biblioteca Științifică Centrală “A. Lupan” (Institut)
- Tehnici tradiționale de realizare a scoarței în România și Republica Moldova. MNEIN

Obiective

- creșterea rolului instituțiilor din domeniul umanistic și al artelor de cadru instituțional și informațional, formare de abilități de cercetare și publicare;
- susținerea și încurajarea la nivel național a proiectelor instituționale de cercetare în măsură să ofere repere teoretice în implementarea politicilor statale privind soluționarea problemelor stringente ale societății aflate în proces de modernizare;
- promovarea unui sistem de management menit să implice instituțiile din domeniu într-o preocupare permanentă direcționată spre actualizarea, aprofundarea și sporirea calității investigațiilor științifice prin aplicarea concepțiilor și metodelor moderne de cercetare;
- consolidarea capacității de cercetare în instituțiile muzeistice și cele universitare, factor esențial în afirmarea acestora ca instituții de cercetare;
- asigurarea, motivarea, menținerea și dezvoltarea resurselor umane în domeniul umanistic, consolidarea infrastructurii științifice a colectivelor de cercetare;
- îmbunătățirea imaginii organizațiilor din cadrul SȘUA în rândul comunităților științifice și în rândul opiniei publice prin creșterea numărului de proiecte premiate, a numărului publicațiilor, a numărului de participări la conferințe internaționale;
- asigurarea valorizării corespunzătoare a rezultatelor cercetărilor prin intermediul seminariilor, conferințelor, meselor rotunde etc.
- consolidarea legăturilor dintre sistemul de cercetare-dezvoltare și mediul universitar precum și dialogul permanent cu societatea.

Proiecte de cercetare

Tipul de proiect	16.06	18.06	Total 2014/2015
Instituționale	16	7	32/23
Proiecte pentru tineri cercetători	6	2	4/8
<ul style="list-style-type: none"> Proiecte bilaterale: 15.820.16.06.10/It Aspecte politice și comerciale ale Principatelor Române și Regatul Italiei la interferența anului 1860: o comparație a spațiului românesc (Basarabia) și a Italiei de Sud. EAP 699: Salvagardarea patrimoniului imaterial al romilor din Republica Moldova, amenințat de volatilizarea colecțiilor individuale inexplorate. Integrarea în schimbul european al resurselor științifice și culturale prin digitizarea patrimoniului științific și cultural al BȘC (Institut) a AȘM. Tehnici tradiționale de realizare a scoarței în România și Republica Moldova. 	2	2	1/4
Total	24	11	38/35

Resurse umane

Cercetători științifici, total	Titulari/cumul intern
	364/175
inclusiv	
Membri titulari ai AȘM	8
Membri corespondenți ai AȘM	7
Doctori habilitați	56/48
Doctori în științe	146/127
Cercetători cu vârsta de până la 35 de ani	81
Doctoranzi/masteranzi	66

Indicatorii de produs științific ai activității de cercetare în 2015

Numărul total de publicații	1645
inclusiv	
Monografii naționale/internaționale/culegeri de studii și documente	55/2/10
Manuale, suporturi didactice/dicționare	36/3
Capitole în monografii și culegeri naționale/traducere	173/1
Articole cu factor de impact	2
Articole recenzate în reviste de categoria A/B/C	1/208/164
Articole în alte reviste /culegeri naționale	93/99
Articole în alte reviste/culegeri internaționale	131/47
Teze la conferințe naționale/internaționale	229/281
Prefațe la cărți naționale/internaționale	1/4
Postfețe la cărți naționale/internaționale	7/2
Publicații științifice electronice	76/20

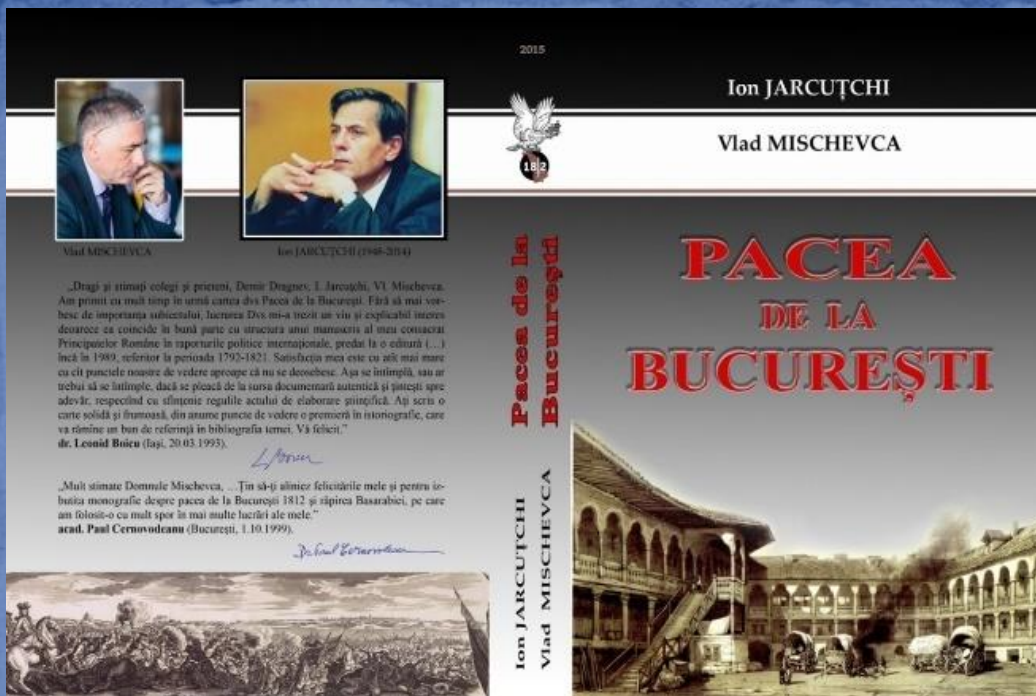
4,51

Indicatorii de rezultat științific ai activității de cercetare în domeniul Istoriei și Filosofiei

- Identificarea și cartografierea așezărilor din perioada tătaro-mongolă în spațiul Moldovei sec. XIII-XIV, au arătat impactul stăpânirii lor.
- Sistematizarea și analiza întregului proces de negocieri ruso-otomane în sec. XVIII- încep. sec. XIX au fost finalizate cu anexarea Basarabiei la Rusia în 1812.
- Depistarea și pregătirea pentru tipar peste 500 de documente din perioada 1806-1812 referitoare la situația socio-economică și politică internă a Țării Moldovei, reflectă relațiile populației autohtone cu administrația militară rusă.
- Analiza contextului imperial și european și evidențierea mecanismelor politice, economice, culturale, administrative utilizate de Imperiul Rus pentru a domina și dirija Basarabia.
- Dezvăluirea activității elitei politice și intelectuale a Țării Moldovei și Basarabiei.
- Investigarea, aprofundarea și specializarea vieții social-economice, politice și culturale în Basarabia interbelică.
- Studiarea proceselor de modernizare în spațiul mediteranean și al Europei de Est (studiarea cazurilor Italiei și al Republicii Moldova), probleme de istorie economică, demografie istorică, problematica frontierelor din punct de vedere geo-politic, economic, sanitar, instituțional și cultural, probleme de cercetare multidisciplinară.
- Lansarea în circuitul științific a celor mai diverse probleme și perioade din istoria națională în context românesc și general european, precum și asupra profilării caracterului multidimensional al fenomenului descentralizării axiologice.
- Identificarea politicii de teroare a autorităților sovietice în RSSM în primul an de ocupație (1940-1941): arestări și deportări în baza dosarelor din Depozitul Special al SIS, ANRM, AOSPRM și interviuri.
- Identificarea noilor documente referitoare la elita Basarabiei din sec. al XIX –lea – începutul sec. al XX-lea.
- Au fost verificate 11 obiective arheologice și au fost descoperite, încă inedite 6 monumente. Din cele 17 situri, 7 prezintă așezări fortificate, iar celelalte 11 – așezări civile. În baza acestor cercetări se poate afirma că 5 situri au funcționat într-o perioadă cronologică de 7 secole, celelalte – doar în a doua jumătate a epocii fierului.
- Depistarea și utilizarea mărturiilor inedite privind studiului *Istoria Universității de Stat din Moldova*.
- Punerea bazei unei platforme de împărtășire a practicilor de succes și a provocărilor întâmpinate în studierea și valorificarea patrimoniului cultural între cadrele didactice din învățământul preuniversitar, profesori universitari și alți practicieni.

- Sensibilizarea comunității științifice și inocularea necesității de a revigora tradițiile filosofiei prin tatonarea posibilităților pe care le oferă societatea bazată pe cunoaștere pentru înțelegerea problemelor fundamentale ale lumii contemporane.
- Reliefarea modelelor culturale ale societății românești prin valorificarea tradițiilor filosofice, de la Cantemir la Blaga și Noica.
- Desemnarea confluențelor artisticului din perspectiva psihofiziologică a lui M Nordau, C.Dobrogeanu Gherea, G. Ibrăileanu, A.Morel etc. pentru elucidarea altui nivel al interferențelor estetico-sociale și ideatico-artistice particulare societății contemporane.
- Explorarea modificărilor, specifice societății bazate pe cunoaștere, survenite în structura întrupării și discursului articulat, pentru a evidenția relația dintre corporalitate și limbaj.
- Reliefarea reperelor cardinale ale reprezentationalismului în filosofia contemporană și a posibilităților depășirii acestuia prin abordarea fenomenologică a conceptului de imagine.

ION JARCUȚCHI ,
VLAD MISCHEVCA, *Pacea
de la București: din istoria
diplomatică a încheierii
tratatului de pace ruso-turc
de la 16(28) mai 1812.* / Ed. a
2-a, rev. și adăugită.
Chișinău: CEP USM, 2015,
408 p. *Monografie*, ISBN
978-9975-71-695-6

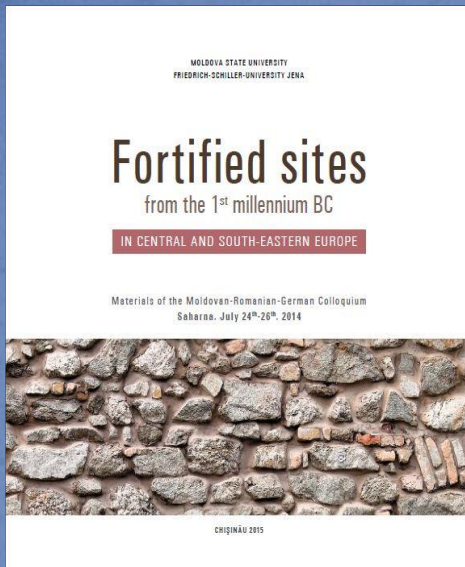
Monografia abordează unul din cele mai dramatice evenimente din istoria națională – Pacea de la București din 1812, cercetarea fiind încadrată în istoria diplomației și a relațiilor internaționale din Europa de la răscrucea secolelor XVIII - XIX. Cartea este adresată atât cititorului pasionat de istorie, cât și cercetătorului versat care, găsește în prima parte o succintă sinteză a istoriei politice a Moldovei din secolul al XVIII-lea, iar în cea de-a doua și a treia parte, poate urmări minuțiozitatea cu care sunt descrise negocierile din cadrul războiului ruso-turc din 1806-1812, ce au dus la anexarea Basarabiei. Cea de a doua ediție este o lucrare substanțial completată și lărgită față de ediția din 1992.

(Institutul de Istorie al AȘM)

UNGUREANU CONSTANTIN,
*Sistemul de învățământ din
Bucovina în perioada stăpânirii
austriece (1774-1918)*. Chișinău:
F.E.-P. „Tipografia Centrală”,
2015, 456 p. – monografie, 978-
9975-53-548-9

Este o lucrare de sinteză cu privire la sistemul de învățământ din Bucovina în perioada stăpânirii austriece. În lucrare se cercetează evoluția învățământului în diferite perioade de administrare, reformele școlare imperiale și provinciale, activitatea consiliilor școlare și a inspectorilor școlari, frecvența școlilor, contingentul de elevi, naționalizarea învățământului primar, școlile particulare românești, știința de carte, activitatea gimnaziilor pentru băieți, a liceelor pentru fete, a școlilor reale și de meserii ș.a. Monografia este structurată din Introducere și Istoriografie, 5 capitole și 24 subcapitole, 70 de tabele în anexă, Bibliografie, rezumate în germană și engleză.

Denumirea rezultatului științific: *Culegere de articole.*

Editori:

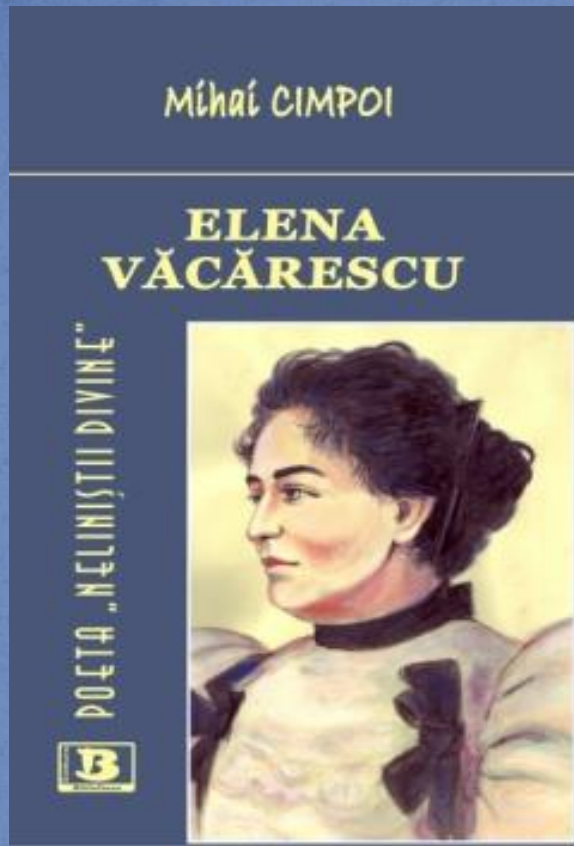
Zanoci Aurel, Ettel Peter, Fridriech Schiller (Germania), Băț Mihail, *Fortified sites from the 1st Millenium BC in Central and South-Eastern Europe. Materials of the Moldovan-Romanian-German Colloquium, Saharna, July 24th-26th 2014, Chișinău: Bons Offices, 2015., ISBN 978-9975-80-980-1*

Culegerea inserează materialele Colocviului de vară moldo-româno-german din 24-26 iulie 2016 de la Saharna, închinat problemelor studierii siturilor fortificate din mileniul a. Chr. din Europa Centrală și de Sud-Est. Articolele sunt semnate de cercetători notorii din Republica Moldova, România și Germania. Cele 6 studii cuprind o problemă relevantă, prezentând rezultatele investigațiilor de teren, dar și teoretice, privind caracterul așezărilor fortificate din regiunile vizate, începând din epoca bronzului și până la finele mileniului I a. Chr. Acestea dezvăluie aspecte comparative ale unui fenomen important din istoria civilizațiilor europene din perioada studiată.

(Universitatea de Stat din Moldova)

Indicatorii de rezultat științific ai activității de cercetare în domeniul Filologiei

- Amplificarea noilor modalități de lucru, de cercetare în lexicografia românească, incluzând latura ei computațională, una dintre căile moderne de completare și aducere la zi a dicționarelor.
- Pentru prima dată se înaintează ideea *literaturii șaizeciste* ca paradigmă literară antitotalitară, avându-se în considerare o est-etică specifică cu urmări decisive pentru evoluția de mai departe a literaturii române din partea stângă a Prutului.
- Definirea teoriei dialogice a textului literar ca sistem teoretic cu o structură integrală de concepte fundamentale. A fost aplicat un principiu nou de sistematizare a terminologiei literare în ansambluri triadice de termeni/noțiuni generale/concepte individuale, un model original de structură literară constituită din microstructuri pluristratificate și un model ontologic de ființă duală, cu o structură bipolară fondat în filozofia dialogului.
- Documentarea materialelor etnofolclorice din Arhivele de Folclor ale Republicii Moldova înregistrate în anul 1945-1947 privind proza populară, teatrul folcloric, balada, cântecul epic, lirica populară, obiceiurile de familie, ghicitorile etc.
- Elaborarea concepției portalului de resurse lingvistice pentru limba română, determinarea și proiectarea arhitecturii portalului.
- Inventarierea, analiza și ilustrarea pe text a principalelor figuri de stil, genuri și specii literare, curente literare, elemente de metrică și de prozodie, procedee narative și categorii estetice utilizate la momentul actual în analiza textului literar.
- Desfășurarea cercetării (literatura română din Republica Moldova din a doua jumătate a secolului XX și din anii 1985-2010).
- Efectuarea studiului lingvistic al textelor religioase.
- Identificarea stadiului actual de evoluție a limbii române vorbite pe teritoriul Republicii Moldova, urmărirea procesului intens de apropiere a graiurilor teritorial de aspectul îngrijit al limbii naționale, relevarea dinamicii ariilor dialectale și etno-folclorice în ultimele două decenii, analiza viabilității structurilor folclorice în operele scriitorilor din perioada postsovietică/ postmodernă și persistența tradițiilor autohtone în procesul de consolidare a statului Republica Moldova.

Monografia *Elena Văcărescu, poeta neliniștii divine* este consacrată operei lirice și activității uneia din personalitățile proeminente ale poeziei și diplomației europene, influenței pe care le-a suportat în cadrul marilor curente artistice (simbolismul, parnasianismul) și acțiunilor de promovare a imaginii politice și culturale a României în cadrul Ligii Națiunilor, precedenta actualei Uniuni Europene.

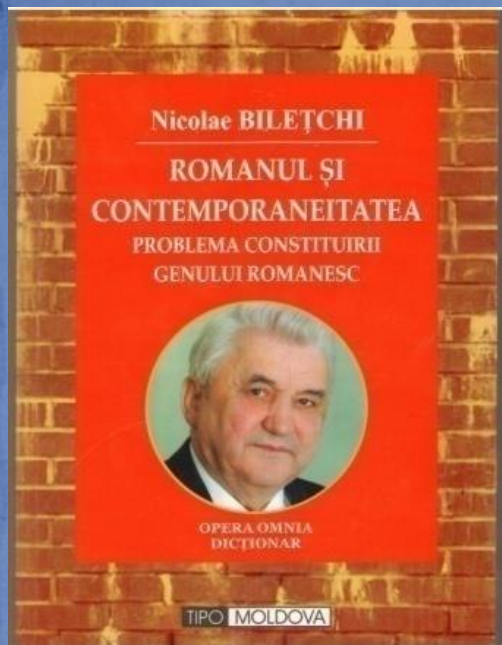
Denumirea rezultatului științific:

Monografie internațională

MIHAI CIMPOI, *Elena Văcărescu, Poeta „neliniștii divine”*, Mihai Cimpoi, Editura Bibliotheca, Târgoviște, 2015, p. 169.

ISBN 978-606-772-019-8

(Institutul de Filologie al AȘM)

Monografia *Romanul și contemporaneitatea. Problema constituirii genului romanesc* urmărește calea formării romanului românesc din spațiul basarabean, începând de la epicul nuvelistic, continuându-și calea spre epicul cu conținut romanesc și romanul în nuvele, iar de aici la epicul propriu-zis romanesc. E calea, cum afirmă cercetătorul Ion Vlad, reeditării nuvelei în roman, urmărită în cele mai semnificative pânze epice: *Codrii și Podurile* de I.C. Ciobanu, *Zbor frânt* de V.Beșleagă, *Singur în fața dragostei* de A.Busuioc, *Frunze de dor* și *Povara bunătații noastre* de Ion Druță.

Denumirea rezultatului științific:
Monografie

BILEȚCHI Nicolae, *Romanul și contemporaneitatea. Problema constituirii genului romanesc*. Iași TipoMoldova, 2015, 273 p.

Vasile Bahnaru, Veronica Purice-Păcuraru

DICTIONAR EXPLICATIV pentru elevi

Denumirea rezultatului științific: *Dicționar*

BAHNARU V.,
PĂCURARU-PURICE V.,
*Dicționar explicativ pentru
elevi*. Chișinău: Farmec-Lux,
2015. 512 p.,
ISBN 978-9975-30-503-7

Autorii *DEME* conjugă un punct de vedere lexicografic „practic” cu unul „teoretic”, construind un sistem de prezentare a unităților lexicale din dublă perspectivă: sub aspectul diferitelor relații lexicale care caracterizează unitățile și sub cel al funcționării lor discursive; ei operează *contextualizarea* maximală a unităților lexicale prin: indicarea *contextelor* obișnuite (*lingvistic* și *pragmatic*), ilustrarea utilizării în discurs (prin exemple clișeizate – contexte actualizatoare), relevarea *valorilor conotative* și a *mecanismelor de transfer semantic* la sensurile derivate ale cuvintelor polisemantice, precizarea *domeniului* de funcționare a cuvântului sau sensului descris, reflectarea *mărcilor stilistice de variere lexicală* (diatopică, diacronică, socială). Destinatarii prioritari ai lucrării sunt elevii de licee și colegii.

(Institutul de Filologie al AȘM)

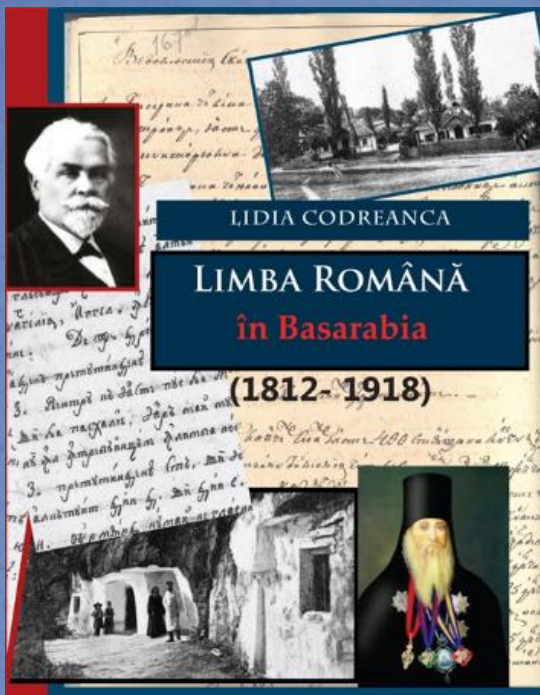

Denumirea rezultatului științific:
Manual

BĂRBUȚĂ, I.,
CONSTANTINOVICI, E.,
Morfologia limbii române,
Chișinău: Tipografia
„Biotehdesign” SRL. 2015. 235 p.
ISBN 978-9975-933-61-2

Urmărind descrierea elementelor de bază ale morfologiei, lucrarea oferă o imagine de ansamblu asupra structurii morfologice a limbii române. În plan larg, informațiile conținute în lucrare vizează modul de organizare a nivelului morfologic, funcționarea unităților lui și relațiile lui cu alte niveluri ale limbii. Astfel, prin conținutul său, ea reprezintă un mijloc de informare aprofundată și sistematizată asupra cunoștințelor din domeniul morfologiei. Destinat studenților, cursul se adresează în egală măsură tuturor celor interesați de cunoașterea limbii române în scopul perfecționării competențelor de comunicare.

Lucrarea realizează o expunere sociolingvistică a utilizării limbii române în acte românești din Basarabia, în activitatea Dicasteriei Exarhicești a Chișinăului și Hotinului, în mănăstiri și schituri, în Seminarul Teologic din Chișinău. Relevă interferențele bilingve. Evocă personalități basarabene care au contribuit la promovarea limbii române în sec.al XIX-lea, scoate din anonimat nume de profesori de limba română. Descrie prima Gramatică cu litere latine (1865). Noutatea lucrării rezidă în faptul că justifică termenul *diglosie* aplicat la situația lingvistică din Basarabia prin argumente științifice concludente ilustrate de fapte de limbă română din sec. al XIX-lea.

Denumirea rezultatului științific:
Culegere de articole.

CODREANCA L.,
*Limba română în Basarabia
(1812-1918). Studii și
materiale de arhivă.*

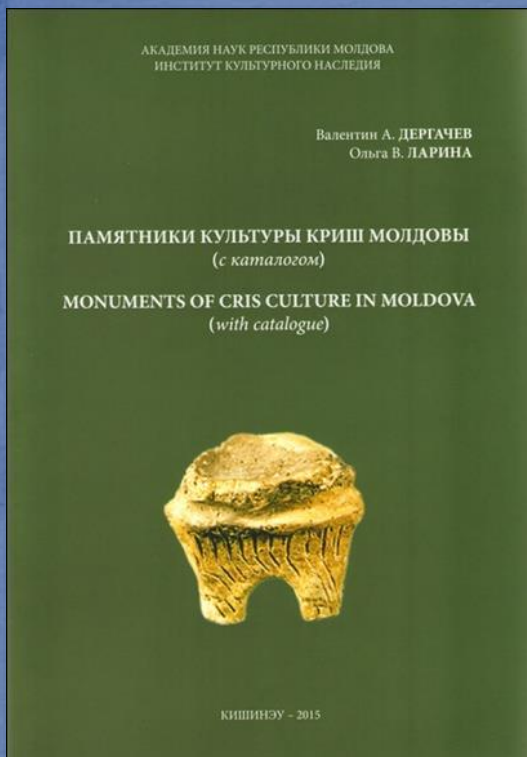
Tipografia „Print-Caro”. 2015.
258 p.

ISBN 987-9975-56-250-8

(Institutul de Filologie al AȘM)

Indicatorii de rezultat științific ai activității de cercetare în domeniul Patrimoniului Cultural

- Efectuarea sondajelor și săpăturilor preventive și de salvare, organizate în colaborare cu ANA, UPS „I. Creangă”, IICM din Sankt Petersburg, Muzeul de Arheologie din Poznan (Polonia), în obiectivele arheologice din epoca paleoliticului (Brânzeni, Rașcov 8, Tețcani X, Trinca II); din epoca eneoliticului (Petreni/Drochia); tumuli din epoca eneolitică – epoca fierului (Filipeni/Leova, Crihana Veche/Cahul, Cimișlia, Hlinaia/Slobozia, Ciumai/Taraclia); perioada antică târzie (Dumitrești/Florești, Giurgiulești/Cahul, or. Chișinău, Mălcăuți/Soroca); din evul mediu (Lozova/Strășeni, Alcedar/Șoldănești, Orheiul Vechi/(Butuceni, Orhei), cetatea de la Soroca.
- Realizarea unei serii de cercetări cu valoarea teoretică fundamentală, referitoare la raporturile culturale ale spațiului pruto-nistean cu teritoriile limitrofe și mai îndepărtate.
- Completarea bazei de date referitoare la convergențele culturale din spațiul pruto-nistean în context european.
- Întocmirea diferitor repertorii și cataloage arheologice ale elementelor și datelor relevante referitoare la tematica de cercetare, realizate hărți și pregătit materialul ilustrativ.
- Dezvăluirea aspectelor noi privind așezămintele și comunitățile monahale basarabene de la Muntele Athos (sec. al XIX-lea).
- Stabilirea metodologiei teoriilor referitoare la schimbările sociale, la factorii ce influențează aceste metamorfoze.
- Studiarea artelor audiovizuale și vizuale din Republica Moldova într-un amplu context socio-cultural și inițierea elaborării (în premieră, în istoriografia națională) a studiilor complexe privind evoluția istorică și estetică a artelor din stânga Prutului.
- Determinarea tendințelor europene în evoluția arhitecturii și artei plastice moderne și contemporane din Republica Moldova, raportate la perioadele distincte ale evoluției și a constituirii fenomenului epocii contemporane.
- Studiarea domeniului muzicii tradiționale, sacre și culte, prin aprofundarea cercetărilor în domeniul artei interpretative (M. Bieșu, I. Paulencu, V. Iovu ș.a.), al artei cinematografice prin sfera esteticului filmului de artă (Emil Loteanu), al dramaturgiei prin studiarea artelor scenice din instituțiilor teatrale ale Republicii Moldova.
- Completarea *Registrului creațiilor compozitorilor din Republica Moldova* cu 500 de partituri noi. Identificarea a 956 de lucrări noi, dintre care 486 de lucrări semnate de 44 de compozitori din fondul închis al Comisiei de achiziționare a Ministerului Culturii, a 106 de lucrări semnate de 13 de compozitori din biblioteca Sălii cu Orgă, a 364 de lucrări semnate de 42 de compozitori, din arhiva Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor. Completarea listelor creațiilor muzicale (956 unități), fișiere ale lucrărilor muzicale (106 unități).

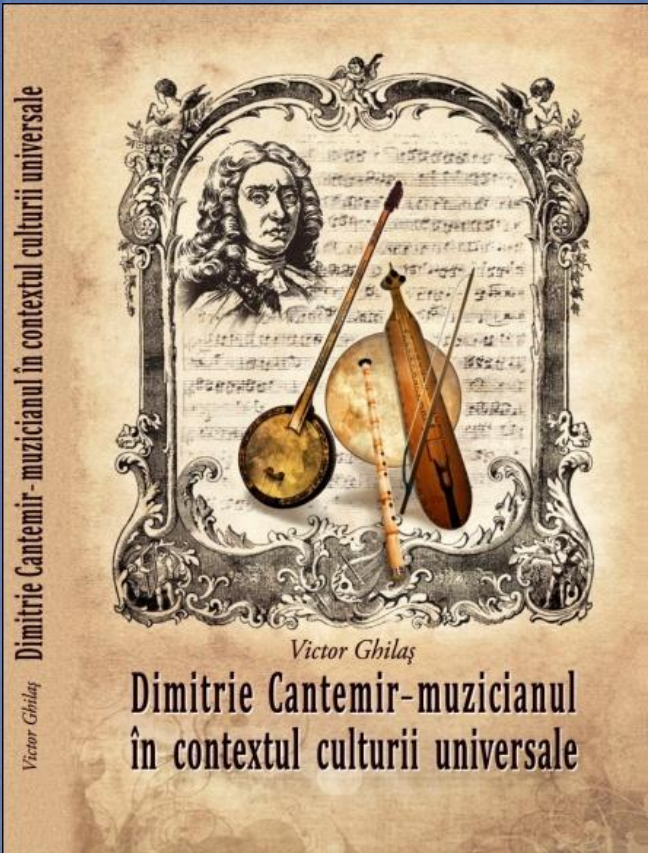

Studiul monografic este consacrat monumentelor eneolitice ale Culturii Criș, cunoscute pe teritoriul Republicii Moldova, și încheie o primă mare perioadă în cercetarea neoliticului din spațiul pruto-nistean. Lucrarea vine să întregească tabloul evoluției comunităților neolitice din această regiune. Prin modul de prezentare și analiză a complexelor și artefactelor, utilizarea unor noi modele de abordare a materialelor arheozoologice, prin materialul ilustrativ inserat, volumul va ocupa un loc aparte în bibliografia neoliticului sud-est european, fiind o lucrare de referință pentru vestigiile culturii Criș din partea estică a arealului său de răspândire.

Denumirea rezultatului științific: *Monografie*

DERGACIOV Valentin, LARINA
Olga. *Памятники культуры Криш Молдовы (с каталогом). Кишинэу.*
Ch.: Tipografia Centrală, 2015. 500 p.
ISBN 978-9975-53-449-9

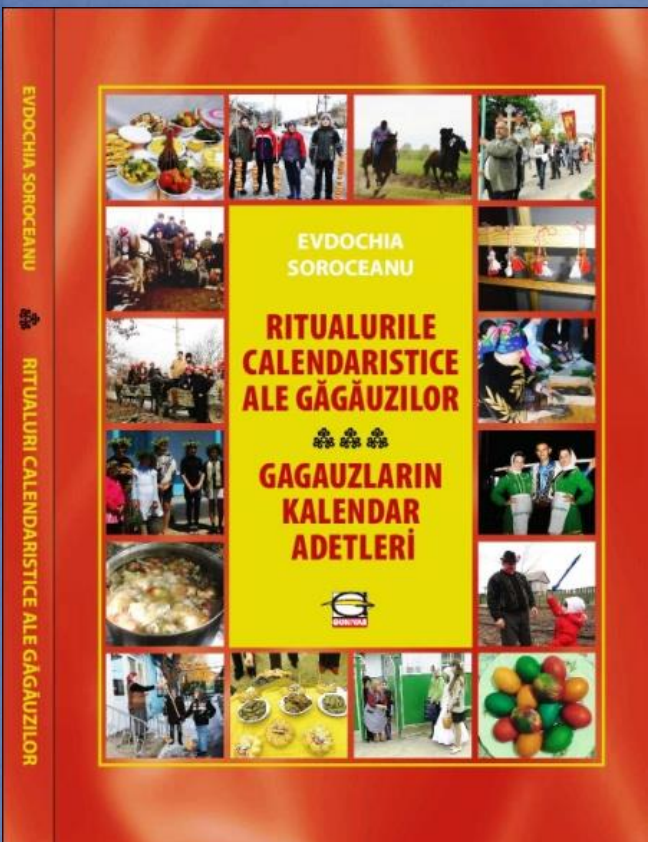
(Institutul Patrimoniului Cultural)

Lucrarea pune în valoare aportul lui Dimitrie Cantemir la patrimoniul muzical universal, relevând contribuția inedită a cărturarului în serviciul teoriei și practicii muzicii, extrase, în primul rând, din fondul sonor al muzicii orientale, dar și din cel al muzicii naționale. Prin intermediul monografiei a fost realizat un studiu complex al moștenirii muzicale a lui Dimitrie Cantemir, puțin cunoscută și investigată, în relația trecut-prezent, demonstrând prin documente muzicologice, argumente științifice și rațiuni logice originalitatea, valoarea, importanța și impactul în timp al operei muzicale cantemirene, cu finalitatea reintegrării și înscrierii realizărilor muzicianului în contemporaneitate.

Denumirea rezultatului științific: *Monografie*

GHILAȘ Victor. *Dimitrie Cantemir - muzicianul în contextul culturii universale*. Chișinău: Grafema Libris, 2015, 496 p. ISBN 978-9975-52-200-7

Pentru prima dată este realizată o cercetare complexă a obiceiurilor calendaristice găgăuze și este introdusă în circuitul științific terminologia de specialitate. Este aplicată o nouă abordare în studierea fenomenelor etnografice și folclorice, sunt folosite metode noi de analiză, care permit relevarea corelației dintre termen și ritual. Editată în limbile română și găgăuză, cartea poate fi utilizată ca material suplimentar în învățământul liceal și universitar, în activitatea instituțiilor de cultură.

Denumirea rezultatului științific:

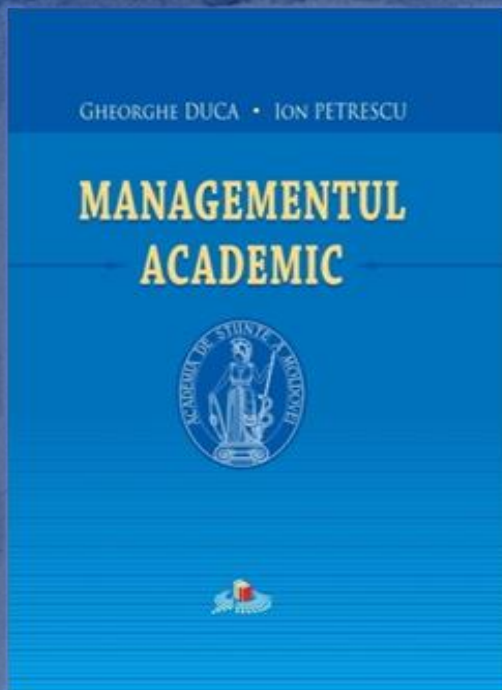
Monografie

SOROCEANU Evdochia. *Ritualurile calendaristice ale găgăuzilor: studiu etnolingvistic = Gagauzların kalendar adetleri: etnolingvistika araştırması.*

Chișinău: Gunivas, 2015. 258 p.

Indicatorii de rezultat științific ai activității de cercetare în domeniul Studiilor enciclopedice

- Definitivarea ediției complexe „Enciclopedia Moldovei” în 10 volume.
- Analizarea subiectelor de referință pentru domeniile educație, știință și economia națională în general în vederea cercetării și valorificării lor în produse științifice, editate în colecțiile de carte „Enciclopedia” și „Mică enciclopedie”.
- Cercetarea sub aspect istorico-socio-cultural și bibliografic a celor mai importante publicații periodice, reviste și ziare, editate în Basarabia în prima jumătate a secolului XX.
- Studierea evoluției științei academice prin prisma scientometriei, a procesului complex de formare și dezvoltare a științei ramurale din cadrul sectorului academic din Republica Moldova.
- Studierea caracteristicilor și locului terminologiei militare în limba română contemporană din perspectivă interdisciplinară.
- Includerea BȘC (Institut) în Consorțiul european pentru scrierea și aplicarea Propunerii de proiect din cadrul programului H2020.

Denumirea rezultatului științific:
Monografie

DUCA, Gh.; PETRESCU, I.
Managementul academic. Ch.:
Biblioteca Științifică Centrală
„Andrei Lupan” (Institut) a
AȘM, 2015. 680 p., ISBN 978-
9975-3073-7-6

Lucrarea joacă un rol-cheie în concepția managementului academic. Unicitatea managementului academic se definește prin cercetare științifică, educație și formare profesională, diseminare prin tehnologiile informaționale, utilizare a inovațiilor tehnologice, cultură. Desigur sunt necesare structuri de conducere relevante. Prin *Strategia Europeană 2020* se impun anumite acțiuni: în domeniul cercetării – recunoașterea pe plan național și internațional, identificarea direcțiilor de cercetare ce ar aduce un avantaj competitiv cu rezultate eficiente și generare de idei, atragerea tinerilor în programele de formare și cercetare; în domeniul educației - atragerea cadrelor didactice și a elitei studențești în cercetare, producerea de specialiști de înaltă calificare pentru ocuparea pozițiilor cheie în administrația publică, mediul economic și social. Importantă este colaborarea internațională. Cartea nu este o descriere teoretică a managementului academic, ci și o orientare practică, fiind aduse numeroase exemple din activitatea AȘM. Acest tratat la moment este o lucrare unică în literatura de specialitate și vine în sprijinul managerilor din domeniu.

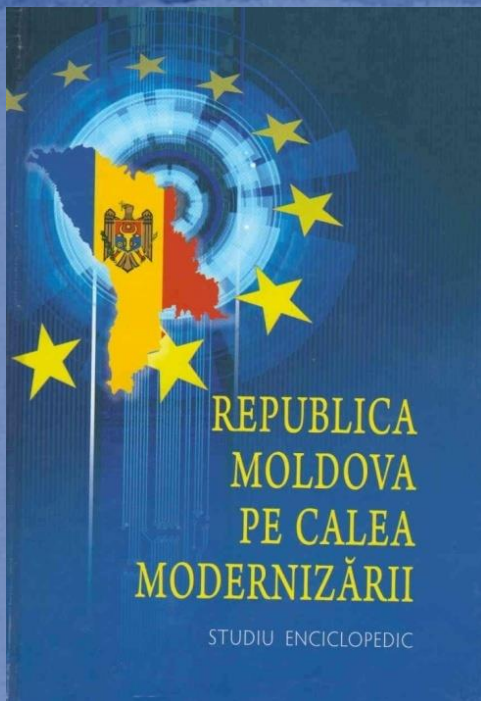

Lucrarea reprezintă o enciclopedie ilustrată despre membrii titulari și membrii corespondenți ai AȘM.

Denumirea rezultatului științific:
monografie, manual, culegere tematică etc.

Resp. ed. CONSTANTIN MANOLACHE,
*Academia de Științe a Moldovei: Academicieni
și membri corespondenți/Academy of Sciences
of Moldova: Academicians and Corresponding
Members.* Resp. ed. Constantin
MANOLACHE. Ch., Biblioteca Științifică
Centrală „Andrei Lupan” (Institut), 2015, 192
p., ISBN 978-9975-3044-0-5.

(Biblioteca Științifică Centrală “A. Lupan” (Institut))

Resp. de ed.: V. JUC, C. MANOLACHE,
Republica Moldova pe calea modernizării.
Resp. de ed.: V. JUC, C. MANOLACHE, Ch.;;
Biblioteca Științifică Centrală „Andrei Lupan” (Institut),
2015, 480 p., ISBN 978-9975-3073-0-7.

Lucrarea joacă un rol-cheie în concepția managementului academic, proiectând direcția în care dorește să se dezvolte o academie de științe. Unicitatea managementului academic se definește prin cercetare științifică, educație și formare profesională, diseminare prin tehnologiile informaționale, utilizare a inovațiilor tehnologice, cultură. Desigur sunt necesare structuri de conducere relevante. Prin *Strategia Europeană 2020* se impun anumite acțiuni: *în domeniul cercetării* – recunoașterea pe plan național și internațional, identificarea direcțiilor de cercetare ce ar aduce un avantaj competitiv cu rezultate eficiente și generare de idei, atragerea tinerilor în programele de formare și cercetare; *în domeniul educației* - atragerea cadrelor didactice și a elitei studențești în cercetare, producerea de specialiști de înaltă calificare pentru ocuparea pozițiilor cheie în administrația publică, mediul economic și social. Importantă este colaborarea internațională. Cartea nu este o descriere teoretică a managementului academic, ci și o orientare practică, fiind aduse numeroase exemple din activitatea AȘM. Acest tratat la moment este o lucrare unică în literatura de specialitate și vine în sprijinul managerilor din domeniu.

(Biblioteca Științifică Centrală “A. Lupan” (Institut))

MONEDA ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Denumirea rezultatului științific:
*monografie, manual, culegere
tematică etc.*

Moneda în Republica Moldova.

Conducător de proiect: C.
MANOLACHE, red. șt. E.
NICOLAE, Biblioteca Științifică
Centrală „Andrei Lupan”
(Institut), 2015, 504 p., ISBN
978-9975-3089-0-8

Include istoria monetară în spațiul actual al Republicii Moldova și în regiune. Este tratată integral problematica istoriei monetare din Antichitate până în prezent, încununând colaborarea fructuoasă din ultimele două decenii dintre specialiștii muzeelor și organizațiilor de cercetare-dezvoltare din sfera științei și inovării de la Chișinău și de la București. Tabloul producției monetare a Moldovei în sec. XIV-XVI apare mult mai complet decât ceea ce se cunoștea decenii în urmă. Moneda a avut și are un rol important în funcționarea structurilor politice și militare ale întregii veți economice, fiind un mijloc eficient de propagandă politică și culturală. Sunt incluse cercetări interdisciplinare: arheologie, heraldică, epigrafie, analiza compoziției metalului etc. Republica Moldova, fiind zonă de contact dintre civilizații și imperii și drumurile comerciale internaționale, are un patrimoniu numismatic excepțional de bogat. Astfel, aspectele tratate în volum depășesc interesul local, fiind relevante pentru întreaga Europă. Ilustrația cărții include reproduceri din colecțiile instituțiilor publice de la Chișinău și București.

Indicatorii de deezultat științific ai activității de cercetare în domeniul Muzeologiei

- Identificarea, recuperarea noilor bunuri culturale, stabilirea cadrului tematic și cronologic pentru colecțiile muzeale de patrimoniu.
- Stabilirea rolului relației muzeului cu publicul, rolul educației de muzeu, începând cu secolul al XIX-lea și până în contemporaneitate, identificarea locului muzeului în conștiința vizitatorilor.
- Cercetarea aparatului terminologic ce ține de etnoecologie și cultura ecologică, fiind relevate unele aspecte privind protejarea mediului înconjurător și formarea cunoștințelor ecologice în baza materialelor publicate în Basarabia la sf. sec. XIX – înc. sec. XX.
- Trasarea problemelor științifice de interacțiune și interdependență dintre om și natură, care au contribuit la apariția unui sistem integral de obiceiuri calendaristice și familiale, însoțite de o varietate de ritualuri și obiceiuri tradiționale menite să medieze relația dintre om și natură, om și loc.
- Efectuarea cercetărilor de documentare și acumulare a materialului informativ relevant cu referire la istoria și arhitectura târgurilor din Moldova, la tehnologiile de prelucrare a lemnului și a pielii.
- În procesul sistematizării țesăturilor decorative conform funcționalității și a descrierii lor conform noii metodologii a fost relevată diversitatea tehnicilor de realizare a țesăturilor decorative din colecția MNEIN.
- Determinarea tehnicilor dominante pentru anumite arii și perioade istorice, evoluția țesăturilor în contextul tradiției țesutului;
- Acumularea, analizarea și documentarea, prin sate, arhive și colecții private, peste 470 scoarțe și fragmente de scoarțe vechi, imagini fotografice sau copii ale acestor țesături pentru a recupera designul lor;
- Realizarea filmărilor și fotografiilor în comunitățile care mai continuă să păstreze tradiția alesului scoarțelor, iar ca finalitate a fost realizat un film documentar, 10 fotografii de mare rezoluție și deosebită importanță și completat dosarul de candidat UNESCO “Tehnici tradiționale de realizare a scoarței în România și Republica Moldova”;
- Determinarea caracteristicilor scoarței din Republica Moldova în contextul tradiției românești, relevarea viabilității tehnicilor tradiționale de realizare a scoarțelor în colectivitățile rurale și comunitățile care se identifică cu acest patrimoniu.
- Aprecierea dimensiunilor axiologice ale scoarțelor, reprezentările cosmogonice în care sunt circumscrise scoarțele grație motivelor și structurilor acestora.

Rezultate științifice de performanță obținute în anul 2015

Denumirea rezultatului științific:

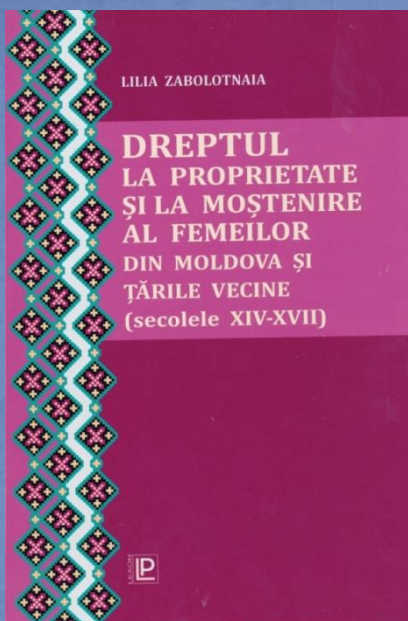
Monografie

PLOȘNIȚA Elena, *Muzeul și publicul: istorie și realități*.
MNIM, Ch: Bons Offices, 2015, 230 p.

Relevanța științifică și rezultatul așteptat

Este o lucrare ce reflectă dimensiunile reale ale relației muzeului din Republica Moldova cu publicul vizitator, rolul și utilitatea instituției muzeale în societatea contemporană. La baza lucrării stă sistematizarea teoriei și practicii moldovenești cu privire la rolul educației de muzeu, a relației muzeului cu publicul, începând cu secolul al XIX-lea și până la începutul secolului al XXI-lea. Autorul acordă o atenție deosebită metodologiei de evidență a publicului muzeal, procesului de democratizare a instituției muzeale și atitudinea societății față de necesitatea și utilitatea muzeului ca instituție educațională, percepția publicului despre muzeu.

Denumirea rezultatului științific:
Monografie

ZABOLOTNAIA LILIA, *Dreptul la proprietate și la moștenire al femeilor din Moldova și țările vecine (secolele XIV-XVII). Studii și documente. Istoria la feminin.* Ch: Lexon-Prim, 2015, 453p., 978-9975-9609-7-7

Monografia este una de istorie feminină și este dedicată dreptului la proprietate și la moștenire al femeilor din Moldova medievală. Lucrarea reprezintă o analiză a statului juridic al femeii în societatea medievală din Moldova în mod comparativ cu statutul similar din țările din Europa Centrală și de Est sub aspect istorico-juridic și istorico-social, dintr-o perspectivă complexă a problemei, bine documentată și sistematizată. Lucrarea cuprinde zeci de documente inedite identificate în arhivele Rusiei, Poloniei, României și au drept scop demonstrarea argumentelor și concluziilor autorului.

(Muzeul Național de Istorie a Moldovei)

Denumirea rezultatului științific:
Monografie

Varvara Buzilă, *Scoarțele – valoare națională și mondială*. Ch.: Editura Lumina, 2015

Lucrarea prezintă domeniul scoarțelor basarabene în contextul celor românești din perspectivă axiologică și semiotică. Textul se axează pe relevarea funcțiilor simbolice ale scoarțelor în cadrul reprezentărilor despre lume specifice societății tradiționale. Se acordă un plus de atenție decodării motivelor decorative principale, înțelese de societatea tradițională ca sacre. Sunt abordate structurile semantice ale grupurilor ornamentale care formează decorul scoarțelor. Sunt puse în valoare motivele constituite ca expresie în spațiul nostru cultural. Ansamblul decorativ este raportat modelului mito-poetic al lumii. Lucrarea este însoțită de imagini alb negru ale motivelor cele mai răspândite sau mai relevante și imagini color ale scoarelor basarabene de înaltă valoare artistică, istorică, culturală.

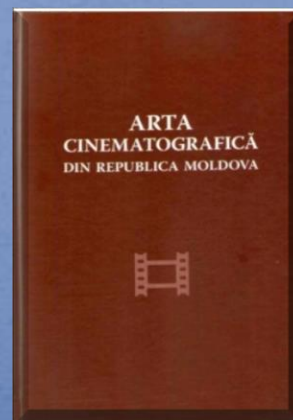
(Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală)

	Manifest. Șt. organizate naționale/cu participare intern./internaț.	Publicații științifice naț./internaț.
Institutul de Istorie	6/-/6	267/66
Institutul de Filologie	5/8/3	308/74
Institutul Patrimoniului Cultural	12/-/4	225/256
Biblioteca Științifică Centrală "Andrei Lupan" (Institut)	4/-/-	38/4
Muzeul Național de Istorie a Moldovei	6/3/-	39/15
Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală	4/2/-	74/11
Universitatea de Stat din Moldova	6/-/-	78/45
Universitatea Pedagogică de Stat "Ion Creangă"	4/-/-	16/2
Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice	-/1/-	89/10
Universitatea de Stat "Alecu Russo" din Bălți	3/-/-	18/6
Universitatea Academiei de Științe a Moldovei	1	4/-
Total	78	1645

Recunoașterea rezultatelor științifice naționale/internaționale

1. Dr. hab. Aurelian Dănilă a primit certificatul de Membru de Onoare al Academiei Europene de Științe și Arte, 7 martie 2015, Salzburg, Austria.
2. Dr. hab. Ana-Maria Plămădeală, dr. Dumitru Olărescu și dr. Violeta Tipa, cercetători științifici din cadrul Centrului Studiul Artelor al Institutului Patrimoniului Cultural, au fost desemnați laureați ai Premiilor Academiei de Științe a Moldovei „Pentru realizări științifice valoroase ale savanților” pentru ciclul de lucrări fundamentale „Arta cinematografică din Republica Moldova” (Ch: Grafema Libris, 2014, 640p.).
3. Pentru realizări remarcabile în domeniul științei, dr. hab. Ana-Maria Plămădeală, dr. Violeta Tipa, dr. Ludmila Toma au devenit laureați ai Premiului Național pentru anul 2015.

4. Dr. Ion Ursu, cercetător științific la Centrul de Arheologie al Institutului Patrimoniului Cultural, i s-a conferit Premiul Academiei de Științe a Moldovei „Pentru realizări științifice valoroase ale tinerilor savanți” în anul 2014.

5. Cogut S. – diplomă de gradul I și premiul “Tânărul cercetător al anului 2014” pentru activitatea științifică și contribuția remarcabilă adusă domeniului Științe Umanistice și Arte, IF.

6. Cogut S. Premiul Academiei de Științe a Moldovei pentru realizări științifice valoroase ale tinerilor savanți în anul 2014, pentru valorificarea conceptelor de interpretare a tezelor bahtiniene în coerența teoriei dialogismului, IF.

7. Cimpoi, M. Premiul Național de Critică și Istorie Literară „Eminescu”: *Opera Omnia*, pentru contribuția adusă la interpretarea și valorizarea operei eminesciene, Drobeta Turnu Severin, 13 ianuarie 2015, IF.
8. Cimpoi, M. Diploma de Excelență în civism „*Om între oameni*”, pentru contribuția de excepție la relansarea spiritului civic în cadrul comunității românești, București, 15 ianuarie 2015, IF.
9. Cimpoi, M. Certificat de Membru al Academiei Europene de Științe și Arte; Salzburg, 7 martie 2015, IF.
10. Cimpoi, M. Diplomă de Excelență pentru promovarea și valorificarea operei și personalității scriitorului și omului politic Constantin Stere cu ocazia împlinirii a 150 de ani de la naștere; Ploiești, mai 2015, IF.
11. Nina Corcinschi, Aliona Grati și Olesea Gârlea, pentru lucrarea *Publicistica literară din Republica Moldova* - le-a fost acordat Premiul pentru publicistică în cadrul Salonului Internațional de Carte 2015, IF.
12. Luchiancicova (METLEAEVA) Miroslava. Diploma laureatului de bronz a Concursului German Internațional “Cea mai bună carte anului 2015”, IF.
13. Șimanschi, Ludmila. Teză de doctor de excelență în filologie, gradul III, CNAA, 2015, IF.

14. Șimanschi, Ludmila. Diplomă AȘM, cu prilejul aniversării a 69 de ani de la fondarea primelor instituții de cercetare din Moldova și 54 de ani de la fondarea AȘM, 16 iunie 2015, IF.
15. Ivan Duminica a fost distins cu Premiul municipal pentru Tineret în domeniul Științei (etnologie), IPC.
16. Pilchin, M. Premiul de debut al Uniunii Scriitorilor din România, Filiala Iași, 14 iunie 2015, IF.
17. Băieșu, N. Premiul Comisiei Naționale a Republicii Moldova pentru UNESCO. Premiul „Carte pentru promovarea spiritului de toleranță” pentru cartea *Folclorul copiilor*. Chișinău: Arc, 2015. ISBN 978-9975-61-875-5, IF.
18. Cocieru M. Diplomă pentru contribuții consistente la educația artistică și culturală transfrontalieră la Forumul Cultural Internațional *Dimensiunea europeană a educației artistice și culturale*, 26.02.2015, IF.
19. Popa P. Certificat de participare la eveniment și contribuții consistente la educația artistică și culturală transfrontalieră la Forumul Cultural Internațional *Dimensiunea europeană a educației artistice și culturale*, 26.02.2015, IF.

20. Editura Arc, Tudor Stăvilă, I. Constantin Ciobanu pentru lucrarea *Patrimoniul cultural al Republicii Moldova* au devenit laureați ai Premiului „Ștefan Ciobanu” al Ministerului Culturii, IPC
21. Laureat al ziarului „Literatura și Arta” pentru anul 2015, m.c. Mariana Șlapac, dr. Dumitru Olărescu, IPC
22. Distincția „Паисий Хилендарский” al Agenției de Stat pentru bulgari de pretutindeni pentru promovarea istoriei și culturii poporului bulgar, dr. Nadejda Cara, IPC
23. **Diploma „Meritul Academic”** al AȘM - Victor Cirimpei, dr. hab. Inga Druță, dr. Veronica Păcuraru, IF, dr. Gheorghe Negru, II, dr. hab. Valentin Dergaciov, IPC
24. **Diploma de recunoștință a AȘM** - dr. hab. Victor Ghilaș, dr. Dumitru Olărescu, dr. Svetlana Procop, dr. Violeta Tîpa , Serghei Agulnicov, IPC, dr. Viorica Răileanu, IF
25. **Diploma de onoare a AȘM** – dr. Liliana Condricova
26. **Diploma AȘM** – dr. Nina Corcinschi, dr. Inna Negrescu-Babuș, Alla Ceastina
27. **Medalia „Dimitrie Cantemir”** - dr. hab. Ion Chirtoagă, dr. hab. Vasile Țapoc, II, dr. Elfrida Koroliova , IPC
28. **Doctor Honoris Causa** al AȘM - dr. Ioan Ciuntu,
29. **Medalia „Nicolae Milescu Spătaru”** - Ion Ungureanu.

Concluzii

- Rezultatele științifice obținute în anul 2015 în domeniul umanistic demonstrează că obiectivele schițate au fost realizate integral.
- Indicatorii de produs și de rezultat sunt comparabili, pe unele segmente înregistrându-se anumite creșteri, în pofida reducerii constante a finanțării proiectelor de cercetare.
- Asigurarea disciplinei privind prezența la serviciu.
- Sporirea mijloacelor financiare alocate pentru activitatea editorială.
- Economiiile din articolele salariu, regie și alte surse extra bugetare să fie canalizate pentru deplasările de cercetare în teren (expediții arheologice, etnografice, folclorice) și de participare la foruri științifice, de documentare.
- Obținerea asistenței financiare alocate de România pentru finalizarea reparației capitale a sediului Institutului Patrimoniului Cultural de pe str. Mitropolit Gavriil Bănulescu-Bodoni, nr. 35.
- Sporirea cooperării cu fondurile internaționale în vederea obținerii asistenței financiare și logistice pentru activitatea științifică.

Prioritățile anului 2016

- Organizarea evenimentelor dedicate aniversării a 70 de ani a AȘM.
- Orientarea cercetărilor spre un impact mai accentuat asupra soluționării problemelor țării prin dezvoltarea și aprofundarea studiilor cu poziționarea cercetării finalizate prin efecte în mediul științific, cultural și social.
- Aprofundarea colaborării și cooperării științifice cu instituțiile de învățământ superior din țară și cu instituțiile de profil din străinătate prin acorduri, contracte de parteneriat, afiliere la organizații cu profil academic și/sau societăți științifice internaționale, schimb de personal academic etc.
- Obținerea unor rezultate științifice de vârf, competitive la nivel național și internațional, având ca scop creșterea vizibilității internaționale și transferul rezultatelor în societate.
- Intensificarea eforturilor de identificare a unor surse alternative de finanțare a procesului științific și a infrastructurii de cercetare.
- Promovarea activității editoriale prin ridicarea calității materialelor publicate în ediții cu impact.
- Sporirea antrenării cercetătorilor în colectivele de autori și recenzenti ale specialiștilor din afara țării.
- Participarea la concursurile lansate de Guvernul Republicii Moldova pentru editarea monografiilor din cadrul Ministerului Culturii, Ministerului Educației ș.a.

Raportul SȘUA a AȘM a fost întocmit pe baza rapoartelor directorilor de proiecte discutate și aprobate la Adunarea Generală a SȘUA din 21 ianuarie 2016 (proces verbal nr.1).

Raport încheiat

Vă mulțumesc pentru atenție.